

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 5Co/475/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3109213486
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Zajacová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3109213486.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Zajacovej a sudcov JUDr. Márie Vrtochovej a JUDr. Denisa Vékonyho v právnej veci navrhovateľky M. C., bytom v E., A. ul.č. XXXX/XX, právne zastúpená B.. P. B., advokátkou so sídlom v E., O. ul. č. XXXX proti odporcovi 1/ Q. V., bytom v E., A. ul.č. 4, 2/ Z. V., bytom v E., Z. ul.č. XXXX/XX, zastúpený E. K., bytom I. A. č. XXXX, 3/ A. V., bytom v E., Šafárikova ul.č. XXXX/XX, zastúpená E. K., bytom I. A. č. XXXX, 4/ Q. J., bytom I. A. č. XXX, v súčasnosti v V. sociálnych služieb so sídlom A. nad Z. č. XX/XX, 5/ Q. V., bytom I. A. č. XXX, zastúpená E. K., bytom I. Súča č. XXXX, 6/ Z. E., bytom v E., Ul. J. I. č. XXXX/X, 7/ B. V., bytom v E., Z. ul.č. XX/XX, 8/ M. Y., bytom v E., K. ul.č. XX, t.č. na neznámom mieste, zastúpená opatrovníčkou B.. V. M., vyššou súdnou úradníčkou Okresného súdu Trenčín, o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Trenčín zo dňa 11.02.2015, č.k. 27C/122/2009-344, jednohlasne, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala určenia, že nehnuteľnosti uvedené v návrhu patria do dedičstva po neb. M. J., zamretej dňa 23.06.2006. Súd prvého stupňa mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že M. J., rod. V. bola jedinou dcérou Q. V., ktorá bola dcérou B. V. a jeho prvej manželky Q. rod. U.. M. J. zomrela dňa 23.06.2006. Dedičské konanie po nej vedie Okresný súd Trenčín pod sp.zn. 26D/1300/2006, v rámci ktorého bolo ustálené, že poručiťka závet nezanechala. Ako dedičia po nej v prvej skupine do úvahy prichádzajú Q. J. odporca 1/, M. C. navrhovateľka, B. M., Anna C. a I. W.. Súd prvého stupňa po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 80 písm. c/ poukazujúc na rozsudok NS SR sp.zn. 3Cdo 112/2004, kedy súdna prax akceptuje žaloby, ktorým sa dedič domáha určenia, že tá ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťovi. V konaní o takých žalobách ide o posúdenie, či poručiť bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Požadované určenie sa tu vzťahuje ku dňu smrti poručiťa a okolnosti, ktoré nastali po tomto dni nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiťa, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve, že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Ďalej poukázal na ust. § 460 OZ ako aj § 91 ods. 1, 2 O.s.p. judikát NS SR sp.zn. R 1/1975. Poukázal na tú skutočnosť, že určovací návrh spočívajúci v tom, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi a teda, že ju poručiť vlastnil v okamihu svojej smrti, môže uplatňovať len ten, koho práv a povinností sa takéto určenie týka. Takouto osobou môže byť len ten, kto je poručiťovým dedičom, prípadne jeho právnym nástupcom. K nadobudnutiu dedičstva však nedochádza len na základe smrti poručiťa. Právna úprava dedičského práva z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva. Okrem iného predpokladá aj to, že dedičstvo po poručiťovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté, konanie o dedičstve začína aj bez návrhu a v konaní o dedičstve musí byť prejednaný tiež majetok, ktorý nebol známy pri pôvodnom prejednaní a rozhodnutí o dedičstve. Podľa rozhodnutia súdu o potvrdení dedičstva alebo vyporiadani dedičov sa dedičstvo nadobúda s účinnosťou ku dňu smrti poručiťa. V dobe od smrti poručiťa až do potvrdenia dedičstva alebo vyporiadania dedičov

právoplatným rozhodnutím súdu tu teda nemôže byť istota s akým výsledkom konanie o dedičstvo skoční a to najmä, kto bude poručiteľovým dedičom a ako bude vyporiadané dedičstvo medzi viacerých dedičov. Ak zanechal poručiteľ viac dedičov, sú až do právoplatného rozhodnutia súdu považovaní za vlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. To platí aj v prípade, ak v pôvodnom dedičskom konaní nebol určitý majetok známy a nebol v konaní o dedičstvo prejednaný. V takom prípade sú až do vyporiadania dedičstva ohľadom tejto veci všetci dedičia považovaní za vlastníkov tejto veci. Z právnych úkonov týkajúcich sa tejto veci sú oprávnení a povinní voči iným osobám spoločne a nerozdielne a majú postavenie vyplývajúce z ust. § 91 ods. 2 O.s.p. (rozsudok NS SR sp.zn. 3Cdo 222/2010, 2Cdo 45/2008, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 19Co 390/2012).

V danom prípade účastníkom konania o určenie, že sporná nehnuteľnosť patrí do dedičstva mali byť aj sestry navrhovateľky B. M., Q. C. a I. W., ktoré spolu s ňou prichádzajú do úvahy ako dedičia zo zákona v prvej dedičskej skupine tak, ako tomu bolo v dedičskom konaní pod sp.zn. 26D/1300/2006. Konania o takomto návrhu sa musia zúčastniť všetci dedičia, inak je daný nedostatok vecnej legitímácie. Nakoľko vyššie menované sestry navrhovateľky účastníkmi konania neboli, musel byť návrh z dôvodu nedostatku vecnej legitímácie zamietnutý. Vzhľadom na nedostatok vecnej legitímácie, súd návrhy na doplnenie dokazovania vznesené zo strany navrhovateľky a jej právnej zástupkyne zamietol, nakoľko ich vykonanie by bolo neehospodárne, pretože by rozhodnutie súdu pri danom okruhu účastníkov nezmenili. Súd preto nepristúpil ani k vypočutiu účastníkov konania. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 151 ods. 3 O.s.p..

Proti tomuto rozhodnutiu podala včas odvolanie navrhovateľka, ktorá žiadala, aby krajský súd ako súd odvolací napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Namietala, že vo všeobecnosti sa síce stotožňuje s právnou teóriou a judikatúrou, ktorú súd prvého stupňa uvádza a cituje v odôvodnení rozhodnutia, avšak nesúhlasí s ich nesprávnou aplikáciou a interpretáciou, ktorú použil súd prvého stupňa. V súčasnej právnej úprave neexistuje ustanovenie, ktoré by priamo definovalo alebo určovalo prípady, v ktorých je dané nerozlučné procesné spoločenstvo účastníkov určitého právneho vzťahu a súdy sa v týchto prípadoch pri posudzovaní otázky vecnej legitímácie riadia zaužívanou právnou teóriou a aplikačnou praxou. Žiadne z citovaných rozhodnutí v odôvodnení rozsudku svojimi závermi neodporuje tomu, aby žalobu o určenie do dedičstva mohol podať čo i len jeden z oprávnených dedičov. Ak účelom návrhu a predmetom sporu je ochrana vlastníckeho práva voči tretím osobám, ktoré narušili vlastnícke právo poručiteľa a nie vlastnícke právo konkrétnych dedičov, ktoré títo nadobudnú až na základe dedičského rozhodnutia v dedičskom konaní. Predmetom tohto konania nie je spornosť nároku medzi jednotlivými dedičmi, ani spornosť nároku správneho úkonu, z ktorého by boli zaviazaní všetci do úvahy prichádzajúci dedičia spoločne a nerozdielne, ako spoluvlastníci za použitia analógiu podľa ust. § 139 ods. 2 OZ. Súd prvého stupňa preto dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že ak poručiteľ zanechá viacerých dedičov, títo všetci musia byť účastníkmi konania o žalobe, ktorou sa žiada o určenie nehnuteľnosti do dedičstva. Navrhovateľka má zato, že je osobou oprávnenou na podanie žaloby, ktorou sa domáha ochrany vlastníckeho práva svedčiaceho jej matky M. J.. Poukázala tiež na rozhodnutie NS ČR sp.zn. 28Cdo 2375/2012, v ktorom súd o.i. konštatuje, že právo podať žalobu o určenie, že poručiteľ bol ku dňu svojej smrti vlastníkom majetku, má jednotlivo každý potencionalný dedič. K takejto žalobe je oprávnený ktorýkoľvek z potencionalných dedičov samostatne, pretože sa jedná len o fázu predchádzajúcu dodatočnému prejednaniu dedičstva po poručiteľke a výsledok predostreného sporu nejak neprejudikuje postavenie žalobcu v rámci dedičského konania, ktoré bude ohľadom spornej nehnuteľnosti následne vedené. V tomto smere teda sa o nerozlučné spoločenstvo podľa § 91 ods. 2 O.s.p. nejedná. V prípade, ak odvolací súd dospeje k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne, požiadala, aby odvolací súd vyslovil vo výroku potvrdzujúceho rozsudku, že proti nemu prípustné dovolanie, pretože sa jedná o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu a to v otázke, či k podaniu žaloby, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po poručiteľovi je oprávnený ktorýkoľvek z potencionalných dedičov samostatne a či účastníkmi takéhoto konania musia byť všetci do úvahy dedičia, ktorí dedičstvo dosiaľ neodmietli, ktorú otázku navrhovateľka žiadala položiť dovolaciemu súdu.

K podanému odvolaniu sa písomne vyjadrila odporkyňa 6/ Z. E., ktorá považovala napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa za správny a zotrvala na svojich doterajších prednesoch.

K podanému odvolaniu sa písomne vyjadrila odporkyňa 5/ Q. V., ktorá poukázala na tú skutočnosť, že B. V. predal domovú nehnuteľnosť svojim synom a na dcéry previedol veľké množstvo pozemkov,

t.z., že dcéry v žiadnom prípade neukrátil o ich podiel v dedičstve, ba naopak synovia si svoje podiely odkúpili kúpnopredajnými zmluvami a teda v konečnom dôsledku za väčšiu hodnotu nadobudla i matka neboh. M. J. dcéra B. Q., pretože dostala role a postavili jej dom, čo by sama nikdy ako slobodná matka nepracujúca nedosiahla a nebola vydedená ako uviedla jej právna zástupkyňa navrhovateľky. O. tiež na tú skutočnosť, že v obci prebehol ROEP a pani C. a jej súrodenci v tom čase žila aj jej matka a mohli si pozemky zdedené po Q. V., teda po dcére B. V. usporiadať v tej dobe. Ďalej sa vo svojom vyjadrení podrobne zaoberala skutkovými okolnosťami týkajúcich sa sporných nehnuteľností.

Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne správny potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p., pričom v návaznosti na § 219 ods. 2 O.s.p. odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvého stupňa, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňuje.

Súd prvého stupňa v prejednávanej veci vykonal dostatočné dokazovanie, vec po právnej stránke správne posúdil a v konečnom dôsledku aj správne vo veci rozhodol.

Tak ako správne konštatoval súd prvého stupňa a odvolací súd sa s týmto konštatovaním v plnom rozsahu stotožňuje v prejednávanej veci sa navrhovateľka podanou žalobou domáhala proti odporcom určenia, že nehnuteľnosti definované v návrhu patria do dedičstva po neb. M. J., ktorá zomrela dňa 23.06.2006. Ako ďalej vyplýva z obsahu spisu súdu prvého stupňa M. J. bola dcérou B. V. a jeho prvej manželky Q. s tým, že z dedičského konania, ktoré sa po nej viedlo vyplýva, že ako dedičia zo zákona po nej prichádzajú do úvahy Q. J., ktorý figuruje ako odporca 1/, M. C. navrhovateľka a ďalej dedičky B. M., Q. C. a I. W., ktoré nie sú účastníkmi tohto konania.

Z tohto skutkového stavu veci potom súd prvého stupňa v návaznosti na ust. § 80 písm. c/ O.s.p. ako aj na ust. § 460 OZ a ďalej § 91 ods. 1, 2 O.s.p. dospel k záveru, že keďže v prejednávanej veci sa jedná o žalobu, v ktorej sa jedna z dedičov domáha určenia, že sporné nehnuteľnosti patria do dedičstva účastníkmi tohto konania mali byť aj dedičky B. M., Q. C. a I. W., ktoré prichádzajú do úvahy ako dedičky zo zákona a keďže tieto účastníkmi tohto konania neboli, súd prvého stupňa dospel k záveru, že je tu nedostatok vecnej legitímácie a preto je potrebné návrh zamietnuť. Z tohto dôvodu neboli v prejednávanej veci ani vykonané ďalšie dokazovanie týkajúce sa veci samej s poukazom na princíp hospodárnosti vedenia daného konania.

Odvolací súd na zdôraznenie správnosti konštatovania súdu prvého stupňa dodáva, že ust. § 91 ods. 1, 2 O.s.p. upravuje tzv. procesné spoločenstvo účastníkov. Spoločenstvo účastníkov vzniká spravidla tým, že žalobu podá viac osôb, prípadne žaloba smeruje proti viacerým žalovaným, prípadne, že dôjde k spojeniu viacerých vecí k spoločnému konaniu a rozhodnutia alebo, že do konania pristúpi ďalší účastník. Spoločenstvo účastníkov sa rozoznáva ako spoločenstvo samostatné, spoločenstvo nerozlučné alebo spoločenstvo vo veciach, v ktorých z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vypořádania vzťahu medzi účastníkmi. O samostatné spoločenstvo sa jedná vtedy, ak má každý spoločník svoje právo alebo povinnosť, ktorá je nezávislá na osobe práv alebo povinností ostatných spoločníkov, s ktorými stojí na rovnakej strane sporu. Odtiaľ pramení, že každý účastník v konaní jedná sám za seba a jeho úkony nemajú na práva a povinnosti ostatných spoločníkov akýkoľvek vplyv. Pretože z úkonov jedného zo spoločníkov nemôžu mať prospech, ani ujmu ostatní, znamená to mimo iné, že tvrdeniami a návrhmi na prevedenie dôkazov splnil povinnosť tvrdiť a povinnosť dôkazu len ten spoločník, ktorý ich urobil a že z námietky premlčania alebo započítania môže mať prospech len spoločník, ktorý ju vzniesol, prípadne, že fikcia uznania nároku alebo zmeškania konania má právne účinky len voči tomu spoločníkovi, ktorého sa dotýka. Voči každému zo spoločníkov sa posudzuje samostatne bez lehôt, prekážky postupu v konaní, právoplatnosť rozhodnutia a podobne. Samostatnosť jednotlivých spoločníkov sa prejavuje tiež v tom, že spoločník môže vstúpiť do konania voči inému spoločníkovi ako vedľajší účastník, ak sú splnené predpoklady uvedené v príslušných ustanoveniach O.s.p., alebo môže byť vo veci ostatných spoločníkov vypočutý ako svedok. Dôvod samostatného spoločenstva spočíva výlučne v hospodárnosti konania, inak by spory jednotlivých spoločníkov mohli byť prejednané a rozhodnuté samostatne. Väčšina procesných spoločenstiev v konaní pred súdmi má povahu samostatného spoločenstva. O samostatné spoločenstvo ide napr. vtedy, ak požaduje veriteľ zaplatenie dlhu na solidárne zaviazaných dlžníkoch alebo dedičoch dlžníka, ktorým im bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva, ktorí zodpovedajú za dlhy poručiteľa

podľa pomeru toho, čo z dedičstva nadobudli k celému dedičstvu alebo napr., ak požaduje poškodený náhradu škody proti viacerým škodcom a podobne.

Rozlučné spoločenstvo sa vždy odvíja od hmotného práva. Nerozlučné spoločenstvo je všade tam, kde účastníci majú také spoločné práva alebo povinnosti, že sa rozhodnutie vo veci samej musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane sporu. Uvedené platí bez ohľadu nato, či prejednanie veci so všetkými spoločníkmi je hospodárne. Pre posúdenie, či sa jedná o samostatné alebo nerozlučné spoločenstvo je rozhodujúca povaha predmetu konania vyplývajúca z hmotného práva. Tam, kde hmotné právo neumožňuje, aby predmet konania bol prejednaný a rozhodnutý samostatne voči každému spoločníkovi, ide o nerozlučné spoločenstvo. Z povahy nerozlučného spoločenstva vyplýva, že úkony jedného spoločníkov prispievajú ostatným a súčasne všetkých spoločníkov zaväzujú. Z nečinnosti spoločníkov vyplývajú následky len vtedy, ak nevykoná nikto z nich potrebný úkon. V prípade, ak sa nezúčastnia konania ako účastníci, či už na strane žalobcu alebo žalovaného všetci, ktorí musia byť v konaní ako nerozluční spoločníci, je tým daný nedostatok vecnej legitímácie a súd potom z tohto dôvodu bez ďalšieho žalobu zamietne tak, ako sa tomu stalo v prejednávanej veci. Nerozlučné spoločenstvo potom najčastejšie vzniká tam, kde sa konania zúčastňujú dedičia väčšinou preto, že vstupujú do konania namiesto poručiteľa, alebo že predmetom konania je spor o dedičské právo, alebo že uplatňujú nároky týkajúce sa majetku poručiteľa, ktorý doposiaľ nebol v dedičskom konaní vypořiadaný.

Preto v prejednávanej veci možno konštatovať tak, ako správne uviedol súd prvého stupňa a odvolací súd sa s týmto konštatovaním v celom rozsahu stotožňuje, že vzhľadom k tomu, že od smrti poručiteľa do potvrdenia dedičstva alebo vypořiadania dedičov právoplatným rozhodnutím súdu existuje určitá neistota v tom, s akým výsledkom konanie o dedičstvo, ako bude vypořiadané dedičstvo medzi viacerými dedičmi a kto z nich fakticky prevezme dedičstvo. Preto pokiaľ poručiteľ zanechal viac dedičov, sú v období od smrti poručiteľa až do vypořiadania dedičstva právoplatným rozhodnutím súdu považovaní za spoluvlastníkov celého majetku patriaceho do dedičstva. Z právnych úkonov týkajúcich sa spoločných vecí alebo majetkových práv patriacich do dedičstva, sú oprávnení voči iným osobám spoločne a nerozdielne. V konaní o určenie predmetu dedičstva majú preto postavenie tzv. nerozlučných spoločníkov v zmysle ust. § 91 ods. 2 O.s.p..

Preto sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvého stupňa v tom smere, že pokiaľ účastníkmi tohto konania neboli všetci dedičia po poručiteľke, je táto skutočnosť sama o sebe dôvodom na zamietnutie návrhu z nedostatku vecnej legitímácie na strane jednej z dedičiek podať takúto žalobu voči tým, ktorí do práva jej právnej predchodkyne zasiahli, resp. zasahujú a voči, ktorým sa domáhal určenia vlastníckeho práva v prospech jej právnej predchodkyne.

Odvolací súd zároveň nezistil dôvody preto, aby v prejednávanej veci pripustil dovolanie, nakoľko obdobnú otázku už NS SR už riešil v niekoľkých rozhodnutiach, načo aj v konečnom dôsledku poukázal aj súd prvého stupňa, napr. rozhodnutie NS SR sp.zn. 3Cdo 197/2010, 3Cdo 178/2006, 3 Cdo 131/99, R 65/2003, 45Cdo 120/2009, 1Cdo 183/2009.

Pokiaľ odvolateľka v prejednávanej veci poukazuje na rozhodnutie súdu NS ČR v tomto smere je potrebné konštatovať, že takouto judikatúrou nie sú viazané súdy na území SR, a preto pokiaľ aj existuje názor, že k podaniu takejto žaloby by mohol byť oprávnený ktorýkoľvek z potencionálnych dedičov takáto právna veta nezaväzuje v rámci judikatúrnej činnosti súdy na území SR, a preto s poukazom na tú skutočnosť, že v prejednávanej veci existujú rozhodnutia NS SR, nebolo možné tento judikát v prejednávanej veci použiť vôbec.

Preto krajský súd ako súd odvolací rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia a napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil, pričom vo zvyšku v návaznosti na § 219 ods. 2 O.s.p. poukazuje v celom rozsahu na vecne správne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožňuje.

Odvolací súd o trovách odvolacieho konania nerozhodoval v návaznosti na ust. § 224 ods. 4 O.s.p. z toho dôvodu, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o trovách konania použil ust. § 151 ods. 3 O.s.p., a preto o trovách odvolacieho konania v prejednávanej veci rozhodne súd prvého stupňa.